

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะและบทบาทของจระเข้ในนิทานไทย ผู้วิจัยรวบรวมนิทานไทยที่ปรากฏบทบาทของตัวละครจระเข้ทั้งสำนวนลายลักษณ์และสำนวนมุขปาฐะได้ทั้งสิ้น ๑๐๗ เรื่อง ซึ่งปรากฏตัวละครจระเข้ทั้งสิ้น ๑๕๒ ตัว

ผลการศึกษาพบว่าตัวละครจระเข้ปรากฏในนิทานไทย ๙ ประเภท ได้แก่ ดำนันทน์ ปรัมปรา นิทานศาสนา นิทานคติ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบาย เหตุ นิทานสัตว์ และมุขตลกและเรื่องไม้ ตัวละครจระเข้ที่ปรากฏในนิทานไทยแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ ตัวละครจระเข้ที่มีลักษณะตามธรรมชาติ และตัวละครจระเข้ที่มีลักษณะเหนือธรรมชาติ ตัวละครจระเข้ที่มีลักษณะตามธรรมชาติจะมีลักษณะทางกายภาพเหมือนจระเข้ในธรรมชาติ และมักมีลักษณะนิสัยที่ร้าย ส่วนตัวละครจระเข้ที่มีลักษณะเหนือธรรมชาติจะมีลักษณะทางกายภาพแตกต่างไปจากจระเข้ในธรรมชาติ ๓ ประการ คือ รูปร่างหน้าตา กำเนิด และอำนาจพิเศษ ตัวละครจระเข้ที่มีลักษณะเหนือธรรมชาติมักมีลักษณะนิสัยที่ดี

ตัวละครจระเข้ในนิทานไทยแบ่งตามบทบาทในเรื่องได้ทั้งสิ้น ๔ ประเภท คือ ตัวเอก ตัวปฏิปักษ์ ผู้ช่วย และตัวประกอบ ตัวละครจระเข้ทั้ง ๔ ประเภทแสดงบทบาทในการเป็นผู้ทำลาย ผู้คุ้มครอง ผู้ช่วยเหลือตัวเอก ผู้เป็นพาหนะ ผู้สืบทอดประเพณี และผู้อบรมสั่งสอน ผู้วิจัยพบว่าตัวละครจระเข้ในนิทานไทยมักมีบทบาทเป็นผู้ทำลายและผู้คุ้มครองมากที่สุด ซึ่งเป็นบทบาทที่ตรงข้ามกันแต่มีสาเหตุมาจากความหวาดกลัวจระเข้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ นิทานไทยยังทำให้จระเข้กลายเป็นสัญลักษณ์อย่างน้อย ๒ ประการ คือ เป็นสัญลักษณ์ของสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่หวังสมบัติและตระหนี่ในทาน

This thesis aims to study the characteristic and the role of crocodile in Thai tales. The researcher collected 107 stories from oral and literary versions, which are 152 crocodiles.

It is found that the crocodile characters appear in 9 forms of Thai tales which are myth, religious tale, fable, fairy tale, novella, legend, explanatory tale, animal tale, and Jest. The crocodile characters are either natural crocodiles or supernatural ones. The natural crocodiles have all external appearances like the ordinary ones and are always bad characters. On the other hand, the supernatural crocodiles have external appearances, births and magic powers that are different from those of the ordinary crocodiles. The supernatural crocodiles in Thai tales are always good characters.

The crocodile character in Thai tales must be categorized in one of the four groups which are a protagonist, an antagonist, a helper, and a supporting character. Crocodile characters have 6 roles that are a destroyer, a protector, a protagonist helper, a carrier, a traditional bearer, and an instructor. It is found that the crocodile characters always be a destroyer and a protector, that are opposite roles but cause from a crocodile's fear too. Thai tales make at least 2 symbols of crocodile that are a symbol of the sacred animal and a symbol of the stingy person who never give charity.